

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/20-1/2013/AM

Warszawa, 27 marca 2013 roku

**Pani
Krystyna Szumilas
Minister Edukacji Narodowej**

zwracają się do mnie uczniowie gimnazjów i ich rodzice, wskazując na potrzebę zmian w organizacji konkursów przedmiotowych. Jest to dla nich niezwykle ważna kwestia, ponieważ wyniki uzyskane w konkursach organizowanych z zajęć edukacyjnych objętych ramowym planem nauczania gimnazjum, mogą wpływać na dalsze losy ucznia i jego edukację.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z późn. zm.) w § 39 reguluje uprawnienia laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim w sposób następujący: „(...) laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim (...), organizowanych z zakresu jednego z grupy przedmiotów objętych sprawdzianem lub egzaminem gimnazjalnym, są zwolnieni odpowiednio ze sprawdzianu lub odpowiedniej części egzaminu gimnazjalnego (...) oraz: „Zwolnienie ucznia ze sprawdzianu lub z części egzaminu gimnazjalnego (...) jest równoznaczne z uzyskaniem ze sprawdzianu lub odpowiedniej części egzaminu gimnazjalnego najwyższego wyniku.” Nie powinno więc dziwić, że uczniowie startujący w tych konkursach traktują je jako przepustkę do wymarzonej szkoły ponadgimnazjalnej. Dlatego podchodzą do nich bardzo poważnie i wiążą z nimi ogromne nadzieje. Są też bardzo rozczarowani, jeśli – ich zdaniem – zostają niesprawiedliwie potraktowani, a tak właśnie oceniają fakt istnienia różnych, w zależności od województwa, zasad uczestnictwa w konkursach przedmiotowych. W ich odczuciu jest to przejaw nierównego traktowania ze względu na miejsce zamieszkania.

Wyżej wskazane rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej pozostaje w ścisłej zależności z zapisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2002 r. Nr 13, poz. 125), zobowiązującego kuratorów oświaty do zatwierdzania regulaminów konkursów (które muszą zawierać m. in.: kryteria kwalifikowania uczestników do kolejnych stopni konkursu i warunki uzyskiwania wyróżnień oraz tytułów laureata lub finalisty konkursu). Powyższe uregulowanie sprawia, że kuratorzy w sposób dowolny ustalają szczegółowe zasady dotyczące sposobu organizowania konkursów przedmiotowych w swoim województwie. W praktyce oznacza to, że uczniowie polskich gimnazjów przystępujący do pozornie takiego samego konkursu (np. z języka polskiego), ale odbywającego się w różnych województwach, muszą stosować się do różnych regulaminów, co ich zdaniem narusza zasadę równych szans. Przykładowo: w jednym województwie można zostać laureatem konkursu osiągając 80% możliwych do zdobycia punktów, w drugim - 85%, a jeszcze w innym - 90%. Uczniowie i ich rodzice są z tego powodu rozżaleni i nie przyjmują argumentacji przedstawianej przez kuratorów oświaty, że liczba punktów uprawniająca do tytułu laureata jest różna w poszczególnych województwach, ponieważ różny jest stopień trudności zadań konkursowych. Uczniowie uznają również za niesprawiedliwy fakt ustalania z góry przez danego kuratora oświaty liczby laureatów (odmiennej w różnych województwach), którzy mogą zostać wyłonieni w wyniku postępowania konkursowego. Zadają pytanie o przyczynę takiego ograniczenia.

Art. 22 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) nadaje konkursom przedmiotowym dużą rangę, podkreślając ich główny cel: „konkursy, turnieje i olimpiady powinny służyć odkrywaniu i rozwijaniu uzdolnień uczniów, pobudzaniu twórczego myślenia, wspomaganie zdolności stosowania wiedzy zdobytej w praktycznym działaniu, a także lepszemu przygotowaniu uczniów do nauki w szkołach wyższego stopnia lub do wykonywania zawodu.” Negatywne emocje towarzyszące eliminacjom umniejszają w oczach ich uczestników znaczenie samodoskonalenia i wywołują rozżalenie, zamiast zachęcać do dalszej wytężonej pracy. Mając na uwadze dobro dzieci uczestniczących w konkursach przedmiotowych, kilkakrotnie zwracałem się do kuratorów oświaty z prośbą o zbadanie zgłaszanych przez uczniów i ich rodziców uwag dotyczących zasad konkursów na różnych etapach ich organizacji. Niestety, jak na razie, problem nie został rozwiązany.

W związku z powyższym, na podstawie art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2000 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Pani

Minister z prośbą o zbadanie przedstawionego problemu i podjęcie działań, które spowodują, że ambitni młodzi ludzie uczestniczący w konkursach przedmiotowych na terenie całej Polski będą mieli poczucie sprawiedliwego, równego traktowania.

Z wyrazami szacunku
Marek *Jan Marek*

Do wiadomości:

Pani Minister

Agnieszka Kozłowska – Rajewicz

Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DZSE-AM-045-174/13

Warszawa, 2013.04.18

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo z 27 marca br. dotyczące organizacji konkursów dla uczniów gimnazjów organizowanych zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2002 r, Nr. 12, poz. 125, z późn. zm.) przez kuratorów oświaty, uprzejmie wyjaśniam.

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowany jest projekt pn. „Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym”. Ideą wprowadzenia nowych rozwiązań systemowych w zakresie pracy z uczniem zdolnym jest poprawa jakości edukacji uczniów uzdolnionych. Działania dotyczą zmian legislacyjnych, instytucjonalno-organizacyjnych, finansowych oraz metodycznych w powyższym zakresie. Celem działań jest również przygotowanie instytucji i osób zaangażowanych w proces rozwoju dziecka, do właściwego identyfikowania dzieci wybitnie zdolnych i ukierunkowania zainteresowań tych uczniów oraz zwiększenie świadomości opinii publicznej w zakresie specjalnych potrzeb dzieci uzdolnionych poprzez właściwe identyfikowanie zdolności i tworzenie odpowiednich warunków do ich kształtowania. Prowadzone będą także działania mające na celu zwrócenie uwagi nauczycieli i rodziców uczniów na specjalne potrzeby edukacyjne dzieci szczególnie uzdolnionych.

Jednym z obszarów, nad którymi trwają prace, jest organizacja konkursów (realizowanych zgodnie z cyt. powyżej rozporządzeniem), turniejów i olimpiad. Wypracowywane są propozycje rozwiązań, które zachowując wysoki poziom merytoryczny powyższych przedsięwzięć, pozwolą na ich upowszechnienie oraz racjonalizację organizacji i ich finansowania.

Do realizacji celu projektu, którym jest opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym, służy zarówno pogłębiona analiza obecnie istniejącego systemu, w tym dotycząca organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad, jak również wprowadzenie zmian legislacyjnych i metodycznych. Kwestie akcentowane w piśmie Pana Rzecznika zostaną włączone do obszarów problemowych organizacji konkursów.

W realizację projektu zaangażowani są m.in. nauczyciele, dyrektorzy szkół i placówek, rodzice, przedstawiciele organów prowadzących szkoły, organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką ucznia zdolnego, poradni psychologiczno-pedagogicznych, ośrodków doskonalenia nauczycieli, kuratoriów oświaty.

Projekt rozpoczął się 1 lutego 2010 r. i potrwa do 31 grudnia 2014 r.

Obszary działania projektu:

- Badanie istniejącego systemu wspierania ucznia zdolnego, czyli kompleksowa analiza rozwiązań systemowych w zakresie pracy z uczniem zdolnym, ze szczególnym uwzględnieniem dobrych praktyk stosowanych zarówno w Polsce jak i zagranicą.
- Opracowanie założeń systemu wspierania ucznia zdolnego, czyli przygotowanie propozycji zmian legislacyjnych, w szczególności o charakterze organizacyjnym i finansowym. W ramach tego działania prowadzone są cztery pilotażowe olimpiady służące udoskonaleniu organizacji pozostałych olimpiad dofinansowywanych przez Ministra Edukacji Narodowej.
- Ułatwienie wdrożenia systemu pracy z uczniem zdolnym, czyli upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie wspierania uczniów szczególnie uzdolnionych, publikacje poradników dla uczniów i osób zaangażowanych w proces rozwoju uzdolnień dzieci i młodzieży oraz organizowanie spotkań na temat systemu pracy z uczniem zdolnym.

- Działania promocyjno-informacyjne, czyli konferencje, wzbogacanie strony internetowej dotyczącej rozwoju zdolności, rozpowszechnianie materiałów promocyjnych i informacyjnych o projekcie.

Ponadto, w ramach realizacji projektu przeprowadzono szczegółową analizę sposobu organizacji konkursów wojewódzkich i ponadwojewódzkich przez poszczególnych kuratorów oświaty. Każda grupa ekspertów, powołana do przeprowadzenia niniejszej analizy, przygotowała raport, który przedstawiał obraz funkcjonowania niniejszych przedsięwzięć na terenie danego województwa. Raporty wypracowywane na poszczególnych etapach prac w projekcie wskazują na konieczność wprowadzenia zmian we wskazanym obszarze.

Jednocześnie, uprzejmie informuję, że w ramach niniejszego projektu, realizowane są 4 olimpiady pilotażowe (w tym trzy dla uczniów gimnazjów), których zadaniem jest wprowadzenie w praktykę proponowanych, zarówno przez samych organizatorów, jak i sugerowanych przez MEN i ekspertów, rozwiązań dotyczących zmian w sposobie organizacji i przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad.

Obecnie w MEN trwają prace zmierzające do ujednoczenia systemu organizacji i przeprowadzania konkursów organizowanych zgodnie z cyt. powyżej rozporządzeniem, również w oparciu o wyniki prac realizowanych w ww. projekcie. Efektem końcowym tych prac mogą być zmiany legislacyjne w powyższym zakresie.

Jednocześnie MEN wyraża opinię, że uczeń zdolny swoje zaangażowanie i pasję zgłębiania wiedzy opiera na motywacji wewnętrznej, a główną przesłanką do radości z osiągnięć nie jest jedynie otrzymanie uprawnień w systemie egzaminacyjnym potwierdzonych zaświadczeniem wydanym przez kuratora oświaty.

2 wynaraniu sranuku

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Tadeusz Sławecki
SEKRETARZ STANU

Do wiadomości:

Pani Minister Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DZSE-AM-045-254/13

Warszawa, 2013.07.03

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo z 13 czerwca br. dotyczące konkursów przedmiotowych dla uczniów, organizowanych zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. *w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad* (Dz. U. z 2002 r, Nr. 12, poz. 125, z późn. zm.) przez kuratorów oświaty oraz warunków uzyskiwania tytułu laureata lub finalisty ww. przedsięwzięć, uprzejmie wyjaśniam.

Kuratorzy Oświaty, zgodnie z cyt. powyżej rozporządzeniem, dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, w zależności od posiadanych środków finansowych, organizują konkursy:

- 1) interdyscyplinarne - obejmujące elementy treści podstaw programowych różnych przedmiotów lub bloków przedmiotowych;
- 2) przedmiotowe - obejmujące i poszerzające treści podstawy programowej jednego przedmiotu;
- 3) tematyczne - związane z wybranym przedmiotem lub blokiem przedmiotowym.

W związku z napływającymi również do Ministerstwa Edukacji Narodowej skargami, zapytaniem i wątpliwościami uczniów jak i ich rodziców, podjęto kroki

zmierzające do zweryfikowania zasadności zgłaszanych problemów oraz poddano analizie rozbieżności występujące w organizacji konkursów.

Na początku czerwca br. odbyło się pierwsze spotkanie z pracownikami kuratoriów oświaty zajmującymi się organizacją konkursów na terenie danego województwa. Każdy z przedstawicieli kuratorium oświaty zaprezentował zasady organizacji konkursów ze szczególnym uwzględnieniem konkursów przedmiotowych, w tym sposób wyłaniania laureatów i finalistów, ich liczbę oraz uprawnienia nadawane w systemie egzaminacyjnym.

Pozyskane w czasie spotkania informacje oraz dane statystyczne zebrane od Kuratorów Oświaty za rok szkolny 2011/2012 (za rok 2012/2013 wpływają na bieżąco), wykazują, że rozbieżności są istotne, co może powodować odczucie uczniów dotyczące nierównych warunków w zależności od miejsca zamieszkania lub miejsca nauki.

Powyższa analiza wykazuje, że organizacja warunków ww. konkursów realizowana jest w odmienny sposób w zależności od województwa. Konkursy organizowane przez poszczególnych Kuratorów Oświaty różnią się nie tylko liczbą, ale także tematyką, poziomem merytorycznym, systemem uprawnień przy rekrutacji do szkół wyższego szczebla (tzw. punkty), metodą przechodzenia na poszczególne etapy, a w konsekwencji liczbą finalistów i laureatów.

Uczestnicy spotkania wyrazili stanowisko, że należy podjąć działania zmierzające do ujednoczenia istniejącego systemu organizacji konkursów i zapewnienia wysokiej jakości merytorycznej ich realizacji. Wstępnie przedstawili również kilka rekomendacji, które mogą zostać uwzględnione podczas tworzenia nowego porządku prawnego. Na początek września br. zaplanowano kolejne spotkanie z przedstawicielami kuratoriów oświaty, przed rozpoczęciem edycji konkursów w roku szkolnym 2013/2014, w celu podjęcia kolejnych, wspólnych działań oraz wypracowania rekomendacji w kierunku zmian w powyższym zakresie.

Równoległe do ww. działań, w Ośrodku Rozwoju Edukacji realizowany jest projekt *Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym*, który ma na celu wypracowanie rekomendacji do zmian systemowych w obszarze olimpiad, konkursów i turniejów, które znajdują się w przygotowywanym raporcie podsumowującym olimpiady pilotażowe w nim realizowane.

Ponadto, uprzejmie informuję, że kwestie dotyczące organizacji konkursu z języka niemieckiego w województwie pomorskim dla uczniów gimnazjum oraz organizacji konkursu biologicznego w województwie małopolskim, zostały przekazane do poszczególnych Kuratoriów Oświaty, zgodnie z kompetencjami, z prośbą o wyjaśnienie.

z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Tadeusz Sławecki
SEKRETARZ STANU